

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ (Peace Processes)

လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအား စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း

ယခုစာစဉ်အတွဲများအကြောင်း

SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲများသည် (SSG) လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ကောင်းမွန်သည့်အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးနှင့် (SSR) လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့တွင် ပါဝင်သည့် ခေါင်းစဉ်များနှင့် အယူအဆများကို ကျစ်လျစ်ပြည့်စုံစွာ မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။ ယခုစာစဉ်အတွဲလိုက်သည် နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံအတော်များများကို အခြေခံလျက် ယနေ့ခေတ် ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှုများကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြကာ၊ အဓိကစကားလုံး အသုံးအနှုန်းများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြ၍၊ အဓိကအချက်အချာကျသည့် အားပြိုင်မှုများကို မြင်သာအောင်ပြသပေးပါသည်။ SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲများသည် ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုပေးရေး သို့မဟုတ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့အတွက် သတ်သတ်မှတ်မှတ်ဖြစ်ပြီးသား စနစ်ပုံစံများ၊ မူဝါဒများ သို့မဟုတ် အကြံပြုချက်များကို ကြော်ငြာပေးခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဖတ်ရှုသူများက ခေါင်းစဉ်တစ်ခုခြင်းစီအပေါ်တွင် ၎င်းတို့၏ အသိပညာကို တိုးချဲ့နိုင်ရန် ထပ်မံလေ့လာနိုင်မည့် ဖတ်ရှုစရာအရင်းအမြစ်များကိုသာ စီစဉ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲများသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအတွက် ကောင်းမွန်သော SSG နှင့် SSR ဆိုင်ရာ ယနေ့ခေတ် နည်းလမ်းနည်းနာများကို နားလည်သိရှိနိုင်ရုံသာမက နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် အကဲဖြတ်နိုင်ရန်အတွက်ပါ အရင်းအမြစ်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤ SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲ အကြောင်း

ဤ SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် SSR ၏ အသွင်အပြင်များ မည်သို့ရှိသည် ဆိုသည်နှင့် SSR သည် လုံခြုံရေးနယ်ပယ်တွင်းရှိ အခြားကဏ္ဍများ၊ တရားရေးနယ်ပယ်တွင်းရှိ အခြားကဏ္ဍများ၊ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်မှုနယ်ပယ်တွင်းရှိ အခြားကဏ္ဍများ စသည်တို့နှင့် မည်သို့ချိတ်ဆက်မှုရှိသည်ကို ရှင်းပြသည်။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများကို ပံ့ပိုးရာတွင် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍတာဝန်များနှင့် နည်းပျူဟာများအပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း SSR ကို ထည့်သွင်းခြင်းကိစ္စအား သက်ရောက်စေသော အဓိကအကြောင်းတရားအချို့ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မည်သို့သော SSR အရေးကိစ္စများကို ပုံမှန်အားဖြင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားလေ့မရှိကြောင်းနှင့် SSR ကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကိစ္စတို့တွင်ရှိသော အဓိကစိန်ခေါ်ချက် အချို့ကိုလည်း ဆွေးနွေးပေးထားပြန်သည်။

SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲသည် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုပေးပါသည် --

- ▶ SSG သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အဘယ်ကြောင့် ဗဟိုချက်မဖြစ်သနည်း။ *စာမျက်နှာ ၂*
- ▶ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် SSR သည် မည်သည့်အသွင်အပြင်ပုံစံဖြင့် ပါဝင်နိုင်သနည်း။ *စာမျက်နှာ ၄*
- ▶ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် SSR ၏ အဘယ်ကဏ္ဍများကို လျစ်လျူရှုထားလေ့ရှိသနည်း။ *စာမျက်နှာ ၇*
- ▶ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်းရှိ မည်သို့သော လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် SSR နှင့် သက်ဆိုင်သနည်း။ *စာမျက်နှာ ၉*
- ▶ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း SSR ကို ထည့်သွင်းရန်ကိစ္စအတွက် စိန်ခေါ်ချက်များကား အဘယ်နည်း။ *စာမျက်နှာ ၁၁*

SSG သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အဘယ်ကြောင့် ဗဟိုချက်မဖြစ်သနည်း။

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းအတွက် အရေးပါသော အချိန်အခါများဖြစ်ရာ၊ ထိုအချိန်အတွင်း နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတော်၏ လူထုနှင့် ဆက်ဆံရေး စသဖြင့်ကို ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများက (ထပ်မံပြန်လည်) သတ်မှတ်ရာဝယ် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း၊ ပြည်သူ့လူထုတစ်ရပ်လုံး စသည့်သူတို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သည်။ ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများသည် အတိုက်အခံဘက်တွင်ရှိ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ၎င်းတို့အားလုံး လက်ခံနိုင်သော သဘောတူညီချက်များကို ပေါ်ထွက်လာအောင် ကူညီခြင်းအားဖြင့် ဤစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထောက်ပံ့ပေးလေ့ရှိကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အများစုသည် တိုင်းပြည်အတွင်းရှိ အနာဂတ် SSG ၏ ပုံပန်းသဏ္ဍန်ကို ကိုင်တွယ်ဖော်ဆောင်သည်။ ကောင်းမွန်သော SSG သည် လူထု၏ ကဏ္ဍအစိတ်အပိုင်း အားလုံးအား အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အခြားအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးထံမှ အကာအကွယ်ပေးရန်၊ တရားရေးစနစ်ယန္တရားများကို လက်လှမ်းမီရယူသုံးစွဲနိုင်ရန်အပြင် လုံခြုံရေးကိစ္စနှင့် တရားရေးကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးသူများကို ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးစနစ်တွင် တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် သေချာမှုရှိစေပါသည် (လေးထောင့်ကွက်ကို ကြည့်ပါ)။

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် ကောင်းမွန်သော SSG ကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရာဝယ် -

နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံတော်မှမဟုတ်သော လုံခြုံရေးအဖွဲ့များအကြား အာဏာခွဲဝေခြင်းအား စေ့စပ်အကျိုးဆောင်ပေးခြင်းနှင့် ကျိန်းသေသေချာမှုအချို့ကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း - ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု၌ SSR နှင့် လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရေး၊ တပ်ဖျက်သိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး (DDR) တို့နှင့် ပတ်သက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား လုံခြုံရေးအာမခံချက်များ၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် အာဏာခွဲဝေမှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှု စသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ မရှင်းလင်းမှုများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့်အရာများကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကိုပေးခြင်း - ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုတွင် SSG နှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများသည် လူသားနှင့် နိုင်ငံ လုံခြုံရေးအတွက် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ အုပ်ချုပ်မှုပေးရေး၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများကို အကျွမ်းတဝင်ရှိစေပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှုတစ်ခုတွင် ယင်း၏ ပါဝင်မှုသည် SSR အား နောက်ဆက်တွဲ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရန် အစိုးရ၏ တစ်စိုက်မတ်မတ်ရှိမှုကို တိုးပွားစေသည်။

ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားစေသည့် အကြောင်းတရားများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း - လုံခြုံမှုကင်းမဲ့ခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် တရားစီရင်ရေးအား လက်လှမ်းမီမှုမရှိခြင်းတို့သည် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကို

▶ **လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်မှုပေးရေး (SSG) နှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (SSR)** ပြည်သူ့လုံခြုံရေးအား ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲပေးခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းပေးခြင်းတို့တွင် ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး အခြေခံမူများအား အသုံးပြုကျင့်သုံးပုံကို **ကောင်းမွန်သည့် SSG** က ဖော်ပြပေးပါသည်။ ကောင်းမွန်သည့် SSG အခြေခံမူများမှာ တာဝန်ခံခြင်းရှိမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်းရှိမှု၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးခြင်းရှိမှု၊ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မှု၊ တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းနိုင်မှု၊ မှန်ကန်ထိရောက်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝမှု စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ဟူသည် လုံခြုံရေး ဆောင်ရွက်ပေးသူများသာ မဟုတ်ပေ - နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်ဆင့်တို့ရှိ လုံခြုံရေးအား စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းပေးရန် တာဝန်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံး လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပါသည်။

ကောင်းမွန်သော SSG အား အစပြုတည်ထောင်ခြင်းသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ပင်ဖြစ်သည်။ SSR ဟူသည်မှာ လုံခြုံရေးအား ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲပေးခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းပေးခြင်းကိစ္စတို့ကို ပိုမိုမှန်ကန်ထိရောက်၍ ပိုမိုတာဝန်ခံမှုရှိစေခြင်း အလို့ငှာ ပြုမူရာတွင် ဒီမိုကရေစီကျသည့် အရပ်ဘက်ထိန်းချုပ်မှု၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာမှု အစရှိသည့် မူဘောင်တစ်ခုအတွင်းမှ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံနှင့် လူသားတို့၏ လုံခြုံရေးကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ကာ နည်းစနစ်ဆန်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ မှန်ကန်ထိရောက်မှုနှင့် တာဝန်ခံခြင်းရှိမှု နှစ်ခုစလုံးအား တိုးတက်စေရန် ဖြစ်နေသမျှကာလပတ်လုံး SSG သည် ပြည်သူ့လုံခြုံရေးအား ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းကဏ္ဍ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုသာဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကဏ္ဍစနစ်တစ်ခုလုံး လည်ပတ်စေသည့် နည်းလမ်းကိုပင်ဖြစ်စေ အဓိကအလေးပေးထားနိုင်ပါသည်။

ယခုကဲ့သို့သော အခြေခံအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုများကို ထပ်ဆင့်သိရှိလိုပါက SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲများဖြစ်ကြသည့် “လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေး”၊ “လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး” နှင့် “လုံခြုံရေးကဏ္ဍ” တို့ကိုကျေးဇူးပြု၍ ကိုးကားပါ။

အဓိကလို့ ဆော်သည့် အရာများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြုသော လူထုအစိတ်အပိုင်းများတွင်ရှိ မကျေလည်မှုများ၏ အဓိကအချက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ပုံကို ပြောင်းလဲပေးခြင်းအားဖြင့် တရားမျှတမှုကို မည်သို့ပြန်လည် ထူထောင်နိုင်ပုံနှင့် အနာဂတ်တွင် မတော်မတရားပြုမှုများကို ကာကွယ်နိုင်ပုံ စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများကို ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အထူးတလည် ပြုလုပ်ကြသည်။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍရှိ လူထုအစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို တန်းတူညီမျှ ဆက်ဆံမှုနှင့် ကိုယ်စားပြုရေးကိစ္စအတွက် တောင်းဆိုချက်များကိုလည်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းလေ့ရှိပါသည်။

နိုင်ငံတော်နှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတို့၏ တရားဝင်မှုကို ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း - ပိုမိုမှန်ကန်ထိရောက်ပြီး တာဝန်ခံခြင်းရှိသော လုံခြုံရေးနှင့် တရားရေးကို လူထုအစိတ်အပိုင်း အားလုံးအတွက် ထောက်ပံ့ပေးခြင်းက ပဋိပက္ခပြီးနောက် အစိုးရတစ်ခုလုံး၏ အများလက်ခံ တရားဝင်မှု၊ အထူးသဖြင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၏ တရားဝင်မှုကို တိုးမြှင့်ပေးနိုင်ရာ ဝယ် တည်ငြိမ်မှုကို ပြန်လည်ရရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် SSR သည် မည်သည့် အသွင်အပြင်ပုံစံဖြင့် ပါဝင်နိုင်သနည်း။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ပုံစံ အမျိုးမျိုးရှိသကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် SSR အား ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများစွာရှိသည်။ ကိစ္စအားလုံးအား ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များ ဆီသို့ ဦးတည်စေသည်မဟုတ်ပါ။ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် အနည်းငယ်တွင် ဘက်စုံပါဝင်ကျယ်ပြန့်သော SSR အစီအစဉ်ကို ပံ့ပိုးပေးပြီး အများစုမှာ ကာကွယ်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ တရားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ထောက်လှမ်းရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု စသည်သို့သော ကဏ္ဍအလိုက်ဖြစ်သည့် SSR အစိတ်အပိုင်းများကို အဓိက အလေးပေးပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများသည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးအား မည်မျှအထိ ထွန်းကားစေသည်ကို မူတည်၍ ပေါ်လွင်ထင်ရှားမည်ဖြစ်သည်။

ယိုယွင်းလွယ်ပြီး ပဋိပက္ခထိခိုက်ရိုက်ခတ်မှုခံရသော နိုင်ငံများတွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍသည် များသောအားဖြင့် ညံ့ဖျင်းသော SSG နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အားနည်းချက်အမျိုးမျိုးကို ပံ့ပိုးအားဖြင့် တွေ့ကြုံရပါသည်။ စစ်ပွဲမှ ငြိမ်းချမ်းရေးအသွင် ကူးပြောင်းမှုများတွင် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များကို ဖြေရှင်းရန် SSR ၏ မတူညီသော အစိတ်အပိုင်းများကို ဆောင်ရွက်သည်။

ကာကွယ်ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် နိုင်ငံတော်မှမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများ၏ အစိတ်အပိုင်းများကို လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအဖြစ် ပေါင်းစည်းရန် အများအားဖြင့် ကြိုးပမ်းလေ့ရှိရာ၊ လူ့အခွင့်အရေးကို အထိခိုက်မခံသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အရည်အချင်းအလိုက် စိစစ်ကာ လူစုဆောင်းမှုပြုသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတို့ကို ချမှတ်တည်ထောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပဋိပက္ခအလွန် နိုင်ငံများသည်လည်း ကာကွယ်ရေး ဘတ်ဂျက်များနှင့် ကာကွယ်ရေးစွမ်းရည်များကို စစ်ကာလ အခြေအနေပုံစံမှ ငြိမ်းချမ်းသွားသည့်ကာလပုံစံသို့ ပြောင်းလဲပေးရန် လိုအပ်သည်။ စစ်အတွင်း လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအပေါ် ထိန်းကျောင်းမှုအား အုပ်ချုပ်ရေးအပိုင်းတစ်ခုတည်းက အပိုင်ရယူထားခြင်းကို ငြိမ်းချမ်းရေးကာလအတွင်းတွင် ပိုမိုမှန်ကန်ထိရောက်သော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှု စသည့်တို့အတွက် လမ်းဖွင့်ပေးသင့်သည်။

စစ်ဖြစ်ပွားမှုမှ ငြိမ်းချမ်းရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ၌ **ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည်** အရပ်ဘက်ဖြစ်သော ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းရဲအဖွဲ့အား ထူထောင်ရန်နှင့် ယခင်က စစ်ပွဲအတွက် အားထုတ်မှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော မတူကွဲပြားသည့် ဥပဒေစိုးမိုးရေး အဖွဲ့အစည်းဌာနအမျိုးမျိုး၏ အခန်းကဏ္ဍတာဝန်များကို ခွဲခြားထားရန် အများအားဖြင့် ရည်ရွယ်သည်။

ဤအခြေအနေများနောက်ခံထား၍ **တရားရေးကဏ္ဍအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည်** အရပ်သားများနှင့် တိုက်ပွဲဝင်သူများအား ခွဲခြားသိမြင်စေ

▶ ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း ပုံစံများ/ နည်းဗျူဟာများ

- ပွဲတည်ပေးသော ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းပုံစံသည် ပဋိပက္ခတွင်းပါဝင်ပတ်သက်သူများကို အချင်းချင်း ဆက်သွယ်နိုင်စေပြီး ၎င်းတို့ထားရှိမည့် သဘောတူညီချက်ကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ရန် လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်အားလုံးကို ရရှိစေနိုင်သည်။ ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများသည် ပဋိပက္ခနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဘက်များကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုပေးနိုင်သော်လည်း သိသိသာသာ အကြံပြုထောက်ခံချက်များပေးရန် ငြင်းဆန်နိုင်သည်။
- စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများအတွင်း လိုအပ်သည့် ထည့်ဝင်ဖြည့်ဆည်းမှု ပြုလုပ်ပေးခြင်းအားဖြင့် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများသည် နည်းလမ်းဖော်ဆောင်သူများအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ နည်းလမ်းဖော်ဆောင်ခြင်းသည် အငြင်းပွားမှုအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အခြားဖြေရှင်းနည်းများကို ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အစည်းများအား သတိပြုမိစေခြင်းဖြင့် ရှေ့တိုးဆောင်ရွက်၍မရသည့် အကျပ်အတည်းကို ကျော်လွှားနိုင်ရန် အကူအညီဖြစ်စေနိုင်သည်။
- **ဩဇာအာဏာအခြေပြု ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးမှုသည်** ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ရပိုင်ခွင့်များပေးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ပဋိပက္ခတွင်းပါဝင်ပတ်သက်သူများ သိမြင်နိုင်သည့် ဖြေရှင်းနည်းလမ်းတစ်ခု၏ ပေးဆပ်ရမည့်အရာများနှင့် အကျိုးအမြတ်များ (ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျှက်ရှိသော ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုများအား နှိုင်းယှဉ်ပြု၍) အပေါ်လွှမ်းမိုးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုပြုပါသည်။ သို့ရာတွင် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူတွင် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရန် အခွင့်အလမ်း အလုံအလောက်မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။
- ဤနည်းဗျူဟာများအကြား ကွဲပြားမှုများကို ရှင်းလင်းစွာ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပဲ၊ ယင်းတို့ကို လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်အသီးသီးတွင် သီးခြား သို့မဟုတ် ပေါင်းစပ်၍ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

သည့် မှန်ကန်ထိရောက်ပြီး ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ် အချိုးကျသည့် တရားရေးဆိုင်ရာ စနစ်ယန္တရားများ တည်ထောင်ရန် ပန်းတိုင်ထားရှိလေ့ရှိကာ ယင်းစနစ်ယန္တရားများအား ကျေးလက်နှင့် ဘေးဖယ်ခံလူတန်းစားများအပါအဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးအနေဖြင့် လက်လှမ်းမီရယူသုံးစွဲနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခအလွန် အစိုးရများသည်လည်း အကျပ်အတည်းကာလအတွင်း ထူးကဲ၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော အစီအမံများ ပါဝင်သည့် အရေးပေါ်အခြေအနေကို ပယ်ရှားရန် လိုအပ်လေ့ရှိသည်။ စစ်ဘေးဒဏ်သင့်ပြီးနောက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ကြီးမားသော လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှာ အများအားဖြင့် အမျိုးသားဥပဒေများကို နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန်နှင့် အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ကဲ့သို့သော လွတ်လပ်သော စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေး စနစ်ယန္တရားများ အပါအဝင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင်း အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းရေး ယဉ်ကျေးမှုအား ထောက်ပံ့ရန် ကြိုးပမ်းမှုများဖြစ်သည်။

- အသွင်ကူးပြောင်းမှု အခြေအနေများအောက်တွင် **အကျဉ်းထောင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးအား** စစ်ကာလတွင်း အကျဉ်းသားများစွာ အကျဉ်းချထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အခြေအနေများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်နှင့် အရေအတွက်ကို လျှော့ချရန် ရည်ရွယ်လေ့ရှိသည်။ အများအားဖြင့် နောက်ထပ်ဆောင်ရွက်သည့် အချက်မှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား လွတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

SSG/R သည် ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် ပါဝင်ပုံ ထွက်ပေါ်လာသောရလဒ်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် စသည်တို့သည် အကြောင်းတရားအမျိုးမျိုးအပေါ်မူတည်လေ့ရှိရာ -

- လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၏ မှန်ကန်ထိရောက်သော ဒီမိုကရေစီ ထိန်းချုပ်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုစနစ်များ၊ ထို့ပြင် ပြည်သူ့ဗဟိုပြု လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများနှင့်အတူ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၏ ယခင် အပြုသဘောဆောင်သော အတွေ့အကြုံများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် SSR အစပြုမှုများကို ငြင်းကန်မှုအား လျော့ချပေးနိုင်သည်။
- နိုင်ငံရေးအကူးအပြောင်း၏ အမျိုးအစား (ဥပမာ - အာဏာသိမ်းမှု/ လူထုအုံကြွမှု/ ပုန်ကန်ထကြွမှု)၊ နစ်နာချက်အပေါ်အလေးပေးမှု (ဥပမာ - လုံခြုံရေး/ စီးပွားရေး၊ ဗဟိုအစိုးရထိန်းချုပ်မှု/ ခွဲထွက်မှု) နှင့် ဦးတည်ချက် (ဥပမာ - ဒီမိုကရေစီစနစ်/ အာဏာရှင်စနစ်) တို့သည် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ လိုလားချက်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ၊ ထို့ပြင် SSR အတွက် အများပြည်သူနှင့် နိုင်ငံတကာ ထောက်ခံမှုတို့ကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည်။

- ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြားရှိ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု မဟာဗျူဟာများနှင့် အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုတွင် SSR အားကိုင်တွယ်ဖော်ဆောင်မည့် အချိန်ဇယားနှင့် ရှေ့နောက်အစီအစဉ်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုတစ်ခုရှိနိုင်သည်။
- အပေးအယူညှိနှိုင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများ၏ နည်းဗျူဟာများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုတွင် SSR အား ဆွေးနွေးသည့်ပုံစံနှင့် ရှေ့နောက်အစီအစဉ်ချသည့်ပုံစံအပေါ် တန်းတူ ဩဇာသက်ရောက်မှုရှိသည်။

ပုံ - ခ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် လုံခြုံရေး၊ တရားရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာတို့အပေါ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောဆွေးနွေးမှုအတွင်း SSR ကိစ္စကို သွတ်သွင်းထားပါသည်

ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှု လျော့ချရေး
ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် အစိုးရဖွဲ့ရန် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ မတိုင်မီ (သို့) အတောအတွင်း (သို့) ပြီးနောက် ၊ ရန်လိုမှုများကို ယာယီ သို့မဟုတ် အမြဲတမ်း ရပ်တန့်ရန် သဘောတူကြသည်။

လုပ်ငန်းစဉ် ပုံစံပိုင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ
ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ကြားဝင်စေ့စပ်ပေးသူများသည် ထပ်ဆင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်မည့် ပုံစံနှင့် အချိန်ဇယား အပေါ်ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဆွေးနွေးမှုပြုမည့် အရေးကိစ္စများအပေါ် ဆုံးဖြတ်ပေးရမည်။ (ဥပမာ၊ လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ အစိုးရဖွဲ့မည့်ပုံစံ)။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အဓိက ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ
SSR၊ ထို့ပြင် ယင်းနှင့်နီးနွယ်သည့် DDR ကဲ့သို့သော လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို လုံခြုံရေးနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများကို အဓိကထားသော ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့များတွင် များသောအားဖြင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် သီးခြားဆွေးနွေးမှုများသည်လည်း ကောင်းမွန်သော SSG အတွက် သင့်တော်ပါသည်။

အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း
ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များသည် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများ နှင့်/သို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို ထည့်သွင်းထားသည့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကော်မရှင်များအတွက် ပြဌာန်းပေးလေ့ရှိပြီး ယင်းကော်မရှင်များသည် SSR နှင့် ဆက်စပ်သော လုံခြုံရေး အစီအစဉ်များအား စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းတို့တွင် တာဝန်ရှိသည်။ SSR ၏ စည်းကမ်းချက်များ (ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အလေးပေးမှု၊ အကောင်အထည်ဖော်ရေး အချိန်ဇယား၊ ရန်ပုံငွေ စသဖြင့်) ကို များသောအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်အား အကောင်အထည်ဖော် ချိန်အတွင်းသာ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြသည်။

ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများက SSR/GI ထို့ပြင် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်သော လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ (ဥပမာ - DDR၊ Mine Action၊ SALW ထိန်းချုပ်မှု) ကို မည်သို့ဆွေးနွေးသည်ဆိုသည်မှာလည်း ထိုသဘောတရားများ၊ ဆောင်ရွက်ပုံများအပေါ် မည်မျှ အကျွမ်းတဝင်ရှိသည်ဟူသော ၎င်းတို့၏ စိတ်ခံစားမှု အတိုင်းအတာအပေါ် မူတည်လျက်ရှိသည်။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍကို မည်သို့အုပ်ချုပ်ထိန်းကျောင်းသင့်ကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာပါဝင် ပတ်သက်သူများနှင့် မတူဘဲ နိုင်ငံတော်မှမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် ဒေသခံ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတို့တွင် ကွဲပြားသည့် အကျိုးစီးပွားအမျိုးမျိုးနှင့် နားလည်မှု အမျိုးမျိုးရှိလေ့ရှိသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမှ နည်းပညာ အရ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများသည် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတို့အား လက်ရှိ SSG အလေ့အထများအတွင်း စိန်ခေါ်မှုများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အခြားနည်းလမ်းများအား ဖော်ထုတ်ပေးခြင်းတွင်သော်လည်းကောင်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပြီး၊ ယင်းကဲ့သို့သော အစီအစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေအလားအလာရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး နည်းဗျူဟာများကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် SSR ၏ အဘယ်ကဏ္ဍများကို လျစ်လျူရှုထားလေ့ရှိသနည်း။

ထောက်လှမ်းရေးလုပ်ငန်းအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေး - ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များတွင် ထည့်သွင်းထားသော SSR အမျိုးအစားများသည် ရဲ၊ စစ်တပ်နှင့် တရားစီရင်ရေးတို့၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအပေါ် အများအားဖြင့် အဓိကအလေးပေးသည်။ ထောက်လှမ်းရေးလုပ်ငန်းအား ထိန်းကျောင်းမှုသည် လူထုဗဟိုပြုလုံခြုံရေးရရှိရန်အတွက် အလွန်အရေးပါသော်လည်း ထောက်လှမ်းရေးကဏ္ဍအပေါ် ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးကို ခိုင်ခံ့စေရန် ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြပေးခဲ့ပါသည် ("ထောက်လှမ်းရေးလုပ်ငန်းအား ထိန်းကျောင်းမှု" SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲကို ကြည့်ပါ)။

ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေးနှင့် လုံခြုံရေး - အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များတွင်အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများအား အကြမ်းဖက်မှုမှ အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးတာဝန် ခွဲဝေပေးအပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ထည့်သွင်းရန်အတွက် အရေးဆိုအားပေးရာဝယ် အောင်မြင်နေကြသော်လည်း၊ ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းရိုးရာ အာဏာပိုင်များသည် ဤအစပြုလုပ်ဆောင်မှုများကို အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအား မကြာခဏ တားဆီးလေ့ရှိသည်။

► Confidence-building measures (CBMs)

ယုံကြည်စိတ်ချမှု ဆောက်တည်ရေး အစီအမံများ

အပြန်အလှန် လက်ခံနိုင်သော ဆွေးနွေးမှုရလဒ်များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရန် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများအချင်းချင်းကြား အနည်းဆုံးရှိရမည့် ယုံကြည်စိတ်ချမှုပမာဏတစ်ခု လိုအပ်သည်။ အဆိုပါ ယုံကြည်စိတ်ချမှုကို တည်ဆောက်ရန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြား ဆက်ဆံရေးကို ပုံမှန်ပြန်ဖြစ်စေရန် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများသည် မတူညီသော နည်းဗျူဟာများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ CBM များ၏ ဘုံရည်မှန်းချက်တစ်ခုမှာ ဘက်တစ်ဖက်စီသည် တစ်ဖက်သား၏ ရှုမြင်ပုံအား "စာနာတတ်" စေရန်ဖြစ်သည့်အတွက် ဆန့်ကျင်ဖက်သည် "လူဆိုး" သာ ဖြစ်သည်ဟူသော အပြန်အလှန် ထင်မြင်နေကြသည့် သဘောထားကို ချိုးဖျက်ရန် ကြိုးစားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည်လည်း အပြောထက် လုပ်ဆောင်ချက်များကို အလေးပေးပြီး အများအားဖြင့် နှစ်ဖက်စလုံးအပေါ် တန်းတူအကျိုးသက်ရောက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးသည်။ CBM များသည် နိုင်ငံရေး၊ လုံခြုံရေး၊ စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စရပ်များ စသည့် အလွန်ကွဲပြားခြားနားသော အကြောင်းအရာများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နိုင်ပါသည်။

ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာနယ်ပယ်အပေါ် အခြေခံ၍ ရန်ဘက်များအကြား အလုပ်ဖြစ်သော ဆက်ဆံရေးတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် CBM များ၏ သဘောသဘာဝကို အသုံးပြုကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ၊ ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အစည်းများသည် SSG ဆိုင်ရာသင်တန်းအား ပူးတွဲကာ တက်ရောက်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့သည် အကျဉ်းသားများကို အပြန်အလှန်လဲလှယ်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ပူးတွဲ မိုင်းရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ချိုးဖောက်မှုများကို စစ်ဆေးအတည်ပြုပေးသော ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့များတွင် ပါဝင်နိုင်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အကောင်အထည်ဖော်ရေး ပြဋ္ဌာန်းချက်များ - လုံခြုံရေးကဏ္ဍကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ချက်ကို ကျယ်ပြန့်စွာ ကတိကဝတ် ပြုလေ့ရှိသော်လည်း၊ ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မည်သို့ အကောင်အထည်ဖော်သင့်ကြောင်း အသေးစိတ် အချက်အလက်များအပေါ် သဘောထားကွဲလွဲလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များတွင် SSR အတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ မသဲမကွဲဖြစ်နေလေ့ရှိသည်။ သို့သော်လည်း သဘောတူညီချက်တစ်ခုအား အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း SSR လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပုံစံပြုရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအတွက်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ဖက်များအတွက် လိုအပ်သော လွတ်လပ်မှုကို SSR အတွက် ပိုမိုယေဘုယျဆန်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များအားဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည်။ ဖြစ်လေ့ရှိသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များတွင် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသော SSR ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှု ညံ့ဖျင်းခြင်း သို့မဟုတ် အစိုးရနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်ကင်းမဲ့မှုတို့ကြောင့် အကောင်အထည်မဖော်ကြပါ။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်းရှိ မည်သို့သော လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် SSR နှင့် သက်ဆိုင်သနည်း။

SSR သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုခံရသည့် တစ်ခုတည်းသော လုံခြုံရေးလုပ်ငန်း အမျိုးအစား မဟုတ်ပါ။ ဆက်နွယ် လျက်ရှိသော နည်းလမ်းနည်းနာများတွင် ပါဝင်ကြသည်များမှာ-

- အပစ်ရပ်ခြင်း/ ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုများ ရပ်တန့်ခြင်း
- နိုင်ငံတော်မှမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် အစိုးရတပ်တို့ ၏ DDR၊
- နိုင်ငံတော်မှမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအား အစိုးရတပ် များအတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းပေးခြင်း၊
- လက်နက်ငယ်များနှင့် ပေါ့ပါးသောလက်နက်ကြီးများ (SALW) ရရှိနိုင် စွမ်းကို ထိန်းချုပ်ရန် စနစ်ယန္တရားများ၊ နှင့်
- မိုင်းများနှင့် အခြားပေါက်ကွဲစေနိုင်သော စစ်ကျန်ပစ္စည်းများ (Mine Action) ကိုလျော့ပါးပျက်ပြယ်စေသည့် အစီအမံများ။

(တရားဝင် အင်အားသုံးခြင်းအပေါ် နိုင်ငံတော် တစ်ဦးတည်းက အပိုင်ရ ယူထားခြင်း) ဆိုသည့် ကိစ္စဖြစ်သော လက်နက်ကိုင် တိုက်ခိုက်မှုအား ဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းစနစ်များ သို့တည်းမဟုတ် လက်နက်ကိုင် အ ကြမ်းဖက်မှုထံမှ အကာအကွယ်ပေးခံရရေး နည်းစနစ်များကို အဆိုပါ လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအားလုံးအတွက် မူများကွဲပြားစွာထွက် ပေါ်သည်အထိ ဆွေးနွေးမှုပြုကြပါသည်။ လူသားချင်းစာနာထောက် ထားမှုဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များနှင့် Mine Action နှင့် SAL- W ထိန်းချုပ်မှုတို့၏ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကဏ္ဍရပ်များကို အာရုံစိုက် ရာတွင် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများအတွက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ အတွင်း ဤအရေးကိစ္စများကို ဆွေးနွေးရန် တစ်ခါတစ်ရံ ပို၍လွယ်ကူ သည်။ ခြားနားချက်အနေဖြင့် DDR နှင့် SSR တို့ကို နိုင်ငံရေးအရ ပိုမိုအ ကဲဆတ်သည်ဟုယူမှတ်ကြရာ၊ အကြောင်းမှာ ယင်းတို့တွင် သိသာထင် ရှားသော တာဝန်ဝတ္တရားများ ပါဝင်ပြီး၊ ယင်းတွင် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေး ကင်းရေးနှင့်တကွ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အင်အားအပေါ် အ ကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ လုံခြုံ ရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ် ပုံစံများအပေါ် သဘောတူညီမှုရရှိရန်နှင့် အ ကောင်အထည်ဖော်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူ များကို စည်းရုံးရန် ပို၍ ခက်ခဲလေ့ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် သိသာ ထင်ရှားသော ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် သင်တန်း များကို လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် အစိုးရများက မျှော်လင့်သည့်အခါ DDR နှင့် SSR အသီးသီးတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် လွန်စွာစိတ်ဝင်စား ကြောင်း ပြသလေ့ရှိသည်။

လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ပုံစံအမျိုးမျိုးက ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် နှင့် ယင်းအလွန်တွင် အရေးကြီးသော စုပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုအင် အားများကို နားလည်သဘောပေါက်စေနိုင်ရာ - DDR၊ Mine Actio-

► ကျား/မ ရေးရာ ပါဝင်မှုရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် များ နှင့် SSR

ကုလသမဂ္ဂ၏ "ကျား/မ ရေးရာနှင့် အားလုံးပါဝင်သော ကြားဝင်စေ့စပ် ညှိနှိုင်းရေး နည်းဗျူဟာများအပေါ်လမ်းညွှန်မှု" (၂၀၁၇)က ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ကျား/မ ရေးရာကိစ္စ ထည့်သွင်းမှုအား ပိုမိုပြု လုပ်ခြင်း၏ အားသာချက်များစွာကို ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

- အမျိုးသမီးများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုတွင်ပါဝင်သော ဒေသတွင်း ထောက်ခံမှုပြုသည့်နယ်မြေများ ပမာဏကို တိုးချဲ့နိုင်ပြီး၊ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ တရားဝင်မှုနှင့် အများ ယုံကြည်လက်ခံနိုင်မှုကို ခိုင်မာစေနိုင်သည်။
- အမျိုးသမီးများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များသည် ပဋိပက္ခ၏ အကြောင်း တရားများနှင့် အကျိုးဆက်များအတွက် ကွဲပြားခြားနားသော နား လည်သိရှိမှုတစ်ခုအား ဆောင်ကြဉ်းပေးပြီး၊ ယင်းပြဿနာအား ပြေလည်အောင်ဖြေရှင်းမှုအတွက် ပိုမို၍ ပြည့်စုံပြီး ဦးတည်ချက်ပါ သည့် အဆိုပြုချက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။
- အမျိုးသမီးများ၊ မိန်းကလေးများ၊ အမျိုးသားများနှင့် ယောက်ျား လေးများ၏ သီးသန့်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးကို အထောက်အကူပြုသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်အားလုံးတွင် ကျား/မ ရေးရာ ပါဝင် မှုသည် လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို "နယ်မြေခံဒေသက ပိုင် ဆိုင်သည်" ဆိုသည့်အချက်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပြီး ကွဲပြားခြားနားသော ကျား/မ ရေးရာ လက္ခဏာရှိသူများနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ တိမ်းညွတ်မှုအ သီးသီးရှိကြသူများအတွက် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သီးသန့်လိုအပ်ချက်များ နှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိနားလည်မှုအား ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ယင်းကိစ္စ အား SSR အတွက် အကဲဖြတ်ခြင်း၊ ပုံစံပြုရေးဆွဲခြင်းနှင့် စီစဉ်ခြင်းတို့ တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ ကျား/မ ရေးရာ ပါဝင်မှုရှိသည့် ငြိမ်းချမ်း ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ အဖွဲ့အစည်းများတွင်းရှိ အ မျိုးသမီးများနှင့် LGBTIQ လူတန်းစားများ တန်းတူညီမျှ ပူးပေါင်းပါဝင် ရေးအတွက်လည်း အခြေခံဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

n နှင့် SALW ထိန်းချုပ်မှုတို့သည် လူထုအတွက်နှင့် နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ရေတို လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးရရှိမှုများနှင့် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဦးတည်စေနိုင်သကဲ့သို့ အများလက်ခံတရားဝင်ပြီး တာဝန်ခံမှုရှိသော နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များတွင် အာဏာချိန်ခွင်လျှာကို အလေးသာ စေနိုင်သည်။ SSR သည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျသည့် SSG မှတစ်ဆင့် လုံခြုံရေးအား ဆောင်ကျဉ်းပေးရန်အတွက်နှင့် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအား အသိမှတ်ပြုခံတရားဝင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို တိုးမြှင့်နိုင်ရေး အဆိုပါ အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းမှုများအား တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုပြုပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း SSR ကို ထည့်သွင်းရန် ကိစ္စအတွက် စိန်ခေါ်ချက်များကား အဘယ်နည်း။

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအတွင်း SSR ကို ဆွေးနွေးသောအခါ ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများ၊ SSR အတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများ နှင့် အကောင်အထည်ဖော်မည့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် မျိုးစုံသော စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရနိုင်သည် -

ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် မိမိတို့၏ အကာအကွယ်၊ ထို့ပြင် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအင်အားကို ကန့်သတ်မှုပြုသည့် လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို ဆွေးနွေးလိုစိတ်အတွက်ဆိုလျှင်မူ **ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ဘက်အချင်းချင်း သို့မဟုတ် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးသူများအပေါ် လုံလောက်သောယုံကြည်စိတ်ချမှု မရှိကြပေ။** SSR ကိုယ်၌၏ အကဲဆတ်သော သဘာဝနှင့် နိုင်ငံရေး သဘောသဘာဝသည် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြား ယုံကြည်စိတ်ချမှု ဖန်တီးရန် အတားအဆီးတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံတော်မှမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးတို့၏ အပိုင်းတွင် လက်တွေ့မကျသော မျှော်မှန်းချက်များ ထွက်ပေါ်စေနိုင်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များကို အဓိက ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ နိုင်ငံရေး အများသဘောတူညီမှုပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားမှု မရှိခြင်း။ SSR နှင့် အခြားလုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများ နှင့် လူထု၏ ထောက်ခံချက်တို့အကြား အနည်းဆုံးအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ တစ်ခုခုသဘောတူညီချက်ကို မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လိုအပ်ပါသည်။

အတိုက်အခံအဖွဲ့များအနေဖြင့် လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းခြင်းနှင့် တပ်ဖျက်သိမ်းရေးတို့ စတင်မပြုလုပ်ခင်တွင် အစိုးရများသည် SSR ကို ကတိကဝတ် ပြုချင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ ထိုနည်းတူစွာပင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများသည်လည်း DDR ကို ငြင်းကန်တွန်းလှန်နိုင်ရာဝယ်၊ အကြောင်းမှာ အကာအကွယ်နှင့် နိုင်ငံရေးအရ နိုင်ငံကွက်အခွင့်အရေးအနေဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သည့် စစ်ရေးစွမ်းရည်များရှိနိုင်တော့မည်မဟုတ်ဟု ခံစားရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

တိုက်ပွဲဆက်လက်ဖြစ်ပွားခြင်းသည် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် SSR နှင့် အခြား လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအား တားဆီးမှုပြုနိုင်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်နိုင်သည့် အခါများမှာ အတိုက်အခံ အုပ်စုအချို့သည် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းခြင်းထက် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခတွင် အကျိုးကျေးဇူးများ ပိုမိုတွေ့မြင်သောအခါမျိုးတွင်သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှု ပြဌာန်းချက်များကို လိုက်နာစေရန် အုပ်စုတစ်ခုလုံးအပေါ် လုံလောက်သော ထိန်းချုပ်မှု မရှိသော အခါမျိုးတွင်သော်လည်းကောင်း ယင်းသို့ ဖြစ်နိုင်သည်။

▶ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တရားရေး စနစ်ယန္တရားများ

ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ တရားရေး စနစ်ယန္တရားများကို ထောက်ပံ့ပေးလေ့ရှိသည်။ ဤစနစ်ယန္တရားများမှ အချို့သည် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ကို သီးသန့် အခြေအနေများအောက်တွင် ပေးအပ်ပြီး၊ အချို့မှာ မတော်မတရားမှုများ ကျူးလွန်သူများကို တရားစီရင်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး အချို့မှာမူ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခံရသူများနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအကြား ပြန်လည်သင့်မြတ်မှုကို အားပေးအားမြှောက်ပြုရန် ရည်ရွယ်ကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင်

- (တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း) လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များ ပါဝင်လေ့ရှိသည်၊
- အထူးသီးခြား ရာဇဝတ်တရားရုံးတစ်ခု ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်း၊
- လွတ်လပ်သော အမှန်တရား/လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊
- ရဲအဖွဲ့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍ စသည်တို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊
- ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး စနစ်ယန္တရားများ၊
- ထိခိုက်သက်ရောက်မှုခံရသူများကို အထောက်အပံ့ပေးရန် စနစ်ယန္တရားများ။

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ မတိုင်မီ သို့မဟုတ် ဖြစ်ပွားမှုကာလအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခဲ့ကြသော ပဋိပက္ခတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုနှင့် အပြစ်ပေးမှုခံရခြင်းတို့ကို ရှောင်ရှားရန် ကြိုးစားလေ့ရှိကြသည်။ ခြားနားချက်အနေဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပါဝင်လှုပ်ရှားသူများနှင့် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးက လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ကို ငြင်းပယ်လေ့ရှိပြီး တရားရေးပုံစံ တစ်မျိုးမျိုးကို တောင်းဆိုလေ့ရှိသည့်အပြင် ပြည်သူ့လုံခြုံရေးဆိုင်ရာနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းဌာနများအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသူများအတွက် ခိုင်မာမှုရှိသည့် စစ်ဆေးမှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တောင်းဆိုလေ့ရှိသည်။ အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ တရားရေး စနစ်ယန္တရားများသည် နိုင်ငံ၏ အများလက်ခံတရားဝင်မှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်ပြီး တရားရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ကြိုးကျယ်သော ကြိုးပမ်းမှုများ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တိုက်ခိုက်နေကြမှုကို လျင်မြန်စွာ အဆုံးသတ်နိုင်ရန်အတွက် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် တောင်းဆိုမှုများကို လိုက်လျော့ခြင်းသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၏ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အားဖြည့်ပေးရန် ဖြစ်သည့် SSR/G ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်နှင့် ဆန့်ကျင်နိုင်သည်။

ရေတိုကာလအတွင်း ပဋိပက္ခ ပြင်းထန်မှုကို အဆုံးသတ်ရန် နည်းလမ်း နည်းနာများသည် တာဝန်ယူမှု၊ အားလုံးပါဝင်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ သော လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာနှင့် တရားရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း ဌာနများ တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည့် SSR ၏ ရေရှည်ရည်မှန်းချက်ပန်း တိုင်နှင့် ဆန့်ကျင်သွားနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ရ ရန် သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအား အစိုးရတပ်များသို့ ပေါင်း စည်းပေးရန် အလားအလာရှိမှုများသည် ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုများကို ရပ် တန့်ပစ်ရန် တိုက်ပွဲဝင်သူများအား အားပေးလှုံ့ဆော်မှုပြုပါသည်။ တစ် ချိန်တည်းမှာပင် ဤအစီအမံများသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင်း လူ့ အခွင့်အ ရေးနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းကို လေးစားလိုက်နာမှု လျော့နည်းစေပြီး ပြည်သူ လူထု၏ မျက်မှောက်တွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ များ၏ အများလက်ခံတရား ဝင်မှုကို လျော့နည်းစေနိုင်သည်။

ကောင်း သို့မဟုတ် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှုတစ်ခုတွင် ထည့်သွင်းခဲ့ လျှင်သော်လည်းကောင်း ဒေသခံ ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ယင်းတို့ အပေါ် ကတိကဝတ်ပြုထားသည်ဟု ခံစားရလိမ့်မည် မဟုတ်ဘဲ အ ကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ အားနည်းနေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်း မှာပင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များတွင် လုံခြုံရေးနှင့် တရားရေး ကိစ္စရပ် များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးတွင် အလားတူ အတွေ့အကြုံများရှိသော နိုင်ငံများမှ ပုဂ္ဂိုလ်/အဖွဲ့အစည်းများသည် ရရှိထားသော သင်ခန်းစာများ ကို ဒေသခံပါဝင်ပတ်သက်သူများထံ မျှဝေပေးနိုင်ပါသည်။

လုံခြုံရေး ဌာနဆိုင်ရာများအပေါ် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုအာဏာ အားလုံးကို အစဉ်အလာအားဖြင့် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင် က လက်ကိုင်ပြုထားသော နိုင်ငံများတွင် ဤအာဏာကို လွှတ်တော်၊ တ ရားစီရင်ရေးနှင့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများအား ပေးအပ်လက်လွှတ် လိုက်ရန် မလိုလားပါ။ အစိုးရသည် ယင်း၏ အများလက်ခံတရားဝင်မှု ကို တိုးမြှင့်ရန်၊ ရန်ပုံငွေရရှိရန်နှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို အတိုက်အခံ များအပေါ် ပိုမိုထိရောက်သည့် လက်နက်အဖြစ်ပြုလုပ်ရန် စသည်တို့ အတွက် SSR ကို ဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူခဲ့လျှင်ပင် အစိုးရတွင်း တာ ဝန်ခံမှုကို တိုးမြှင့်ရန်နှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍအပေါ် ယင်း၏ ထိန်းချုပ်မှုကို လျော့ချရန်အတွက် ကြိုးပမ်းမှုများကို ယုတ်လျော့စေရန် ယင်းအစိုးရ အနေဖြင့် ကြိုးပမ်းမှု ပြုကောင်းပြုနိုင်ပါသည်။

စစ်ပွဲမတိုင်မီနှင့် စစ်ပွဲအတွင်း တရားမဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုတို့အား ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသည့် ပဋိပက္ခတွင်း ပါ ဝင်ပတ်သက်သူများသည် ထိုသို့လုပ်ဆောင်မှုများကို ရပ်တန့်ရန်သော် လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်သော ထိန်းချုပ်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်း ကျောင်းမှုအောက်သို့ရောက်ရန်သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ဖြစ်နိုင် ချေရှိသော တရားစွဲဆိုမှုခံရရန်သော်လည်းကောင်း စိတ်ဝင်စားမှု မရှိ ကြပါ။ နိုင်ငံတော်မှ မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ ပြုလုပ်သကဲ့ သို့ပင် လုံခြုံရေး အဖွဲ့အစည်းဌာနများသည်လည်း ရုပ်ပစ္စည်းအကျိုး ကျေးဇူးများရရှိရန် မိမိတို့၏ အာဏာသက်ရောက်မှု အနေအထားကို အသုံးပြုကြရာဝယ်၊ ဥပမာအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုအပေါ် တရားမဝင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် သဘာဝသယံဇာတများ ကုန်သွယ်ရေး တွင် ပါဝင်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အင်အားကြီးသည့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် ဒေသခံ သက်ဆိုင် သူများ၏ အကျိုးစီးပွားများ၊ မျှော်မှန်းချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာများ စသည်တို့နှင့် မကိုက်ညီသော SSR အမျိုးအစားများကို တွန်းအားပေး ကောင်းပေးနိုင်သည်။ အကယ်၍ ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်မှုနည်းလမ်း များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုစားပွဲသို့ ယူဆောင်လာခဲ့လျှင်သော်လည်း

နောက်ထပ်ဖတ်စရာ

ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု ပုံစံများနှင့် မဟာဗျူဟာများကို ခြုံငုံကြည့်ရှုရန်

- ကုလသမဂ္ဂ
မှန်ကန်ထိရောက်သော ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်၊ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၂။

- Kyle C. Beardsley, David M. Quinn, Bidisha Biswas and Jonathan Wilkenfeld
ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး ပုံစံနှင့် အကျပ်အတည်းဆိုင်ရာ ထွက်ပေါ်ချက်ရလဒ်များ
Journal of Conflict Resolution, 50(1), 2006: 58-86.

- Simon J. A. Mason and Matthias Siegfried
ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များတွင် ယုံကြည်စိတ်ချမှု တည်ဆောက်ခြင်း အစီအမံများ (CBMs) -
A Handbook for AU Practitioners, Vol 1: Process Related Questions: 57-77
African Union and Centre for Humanitarian Dialogue, 2013.

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များအတွင်း SSR အား ခြုံငုံကြည့်ရှုရန် -

- UN SSR Taskforce
လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွင်းရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစပ်ထားသော နည်းပညာဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် မှတ်စုများ
United Nations, 2012.

- Eboe Hutchful
ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များအတွင်းရှိ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
Birmingham: University of Birmingham GFN-SSR, 2009.

- Simon J. A. Mason
လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအား အာယုံကြောင့်စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ ရယူမှုပြုရသနည်း CSS Analyses in Security Policy 194. Zürich: ETH, Center for Security Studies, June 2016.

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များတွင် လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ် အမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်၍ ထပ်ဆင့်အချက်အလက်များအတွက် -

- Jeremy Brickhill
Mediating Security Arrangements in Peace Processes: Critical Perspectives from the Field Zürich: ETH, Center for Security Studies, 2018.

- Mark Sedra and Geoff Burt **Integrating SSR and SALW Programming** SSR Paper 16. London: Ubiquity Press, 2016.

- Geneva International Centre for Humanitarian Demining and swisspeace
Mine Action and Peace Mediation Geneva: GICHD and swisspeace, 2016.

- Kelvin Ong
Managing Fighting Forces: DDR in Peace Processes Washington, D.C: United States Institute of Peace, 2012.

- Christine Bell
Peace Agreements and Human Rights Oxford: Oxford University Press, 2000.

ကျား/မ ရေးရာနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ထပ်ဆင့်အချက်အလက်များအတွက် -

- Christine Bell and Catherine O'Rourke **UN Security Council 1325 and Peace Negotiations and Agreements** Women at the Peace Table: Asia Pacific Opinion Series 4. Geneva: Centre for Humanitarian Dialogue, March 2011.

- United Nations Department of Political Affairs
Guidance on Gender and Inclusive Mediation Strategies United Nations, 2017.

DCAF ၏ ထပ်ဆင့် အရင်းအမြစ်များ

- DCAF က SSR နှင့်ကောင်းမွန်သော SSG တို့၏ ကဏ္ဍရှုထောင့်အား လုံးအတွက် လက်စွဲသုံးသည့်အရာ (tools) မျိုးစုံ၊ လက်စွဲစာအုပ်များနှင့် လမ်းညွှန်မှု မျိုးစုံကို ထုတ်ဝေသည်။ အခမဲ့ download ရယူရန် www.dcaf.ch တွင် ရရှိနိုင်ပြီး၊ များစွာသော အရင်းအမြစ်များကိုလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့်သာမက အခြား ဘာသာစကားများဖြင့်လည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။

- DCAF-ISSAT Community of Practice website က SSR လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများအတွက် အွန်လိုင်းသင်ယူမှု အရင်းအမြစ် အမျိုးမျိုးကို ဤတွင် <http://issat.dcaf.ch> ရရှိစေပါသည်။

DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာသည် နိုင်ငံတကာ ဖောင်ဒေးရှင်း တစ်ခုဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကိစ္စတို့တွင် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအား ထောက်ပံ့ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ DCAF သည် စံပြုသတ်မှတ်ချက်များနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများကို ဖော်ထုတ်ပြုစု၍ ထွန်းကားစေကာ၊ အလိုက်သင့်ပြုပြင်ထားသော မူဝါဒဆိုင်ရာ သုတေသနများ ပြုလုပ်ပြီး၊ ဒီမိုကရေစီ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးကို မြှင့်တင်ရန် ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်များနှင့် ထောက်ခံအကြံပြုချက်များကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်၍ နိုင်ငံတွင်း အကြံပေး အကူအညီနှင့် လက်တွေ့ ကျသော အကူအညီပေးအပ်ခြင်း အစီအစဉ်များကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။

DCAF ၏ ကျေးဇူးတင်ရှိမှုအား ဖော်ပြခြင်း

- Jasper Linke အား စာပေးရေးသားပေးမှုအတွက်
- Elodie Convergne အား ပြန်လည်ဖတ်ရှု သုံးသပ်ပေးမှုအတွက်
- Jenny Rouse အား အင်္ဂလိပ်ဘာသာအား စိစစ်ပေးမှုအတွက်
- Florence Lesur အား ပြင်သစ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပေးမှုအတွက်
- Géraldine Chantegrel အား ပြင်သစ်ဘာသာအား စိစစ်ပေးမှုအတွက်
- and Petra Gurtner အား အပြင်အဆင်ပုံစံနှင့် ဒီဇိုင်းအတွက်

စာစဉ်တွဲများအတွက် အယ်ဒီတာ

Fairlie Chappuis

ယခုစာစဉ်အား ကိုးကားရန်

DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာ

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ။ SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာ စာစဉ်အတွဲများ။ Geneva: DCAF, 2019.

© DCAF. SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲများကို www.dcaf.ch တွင်အခမဲ့ရနိုင်သည်။ အသုံးပြုသူများသည် DCAF ကို credit ပေး အသိအမှတ်ပြုပေးပါက ဤစာစဉ်ကို ကူးယူဖြန့်ဝေနိုင်သည်။

စီးပွားဖြစ်အသုံးပြုရန်မဟုတ်ပါ။

DCAF - လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးအတွက် ဂျီနီဗာစင်တာ

P. O. Box 1360

CH-1211 Geneva 1

ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ

DCAF ၏ SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲဆိုင်ရာ အက်ပလီကေးရှင်းကို download ရယူပါ

လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ကောင်းမွန်သည့်အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့၏ အခြေခံအချက်များအတွက် ကျယ်ပြန့်သော အရင်းအမြစ်တစ်ခု -

SSR နောက်ခံအကြောင်းအရာလက်စွဲများ - လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ အဓိက အကြောင်းအရာများကို အတိုချုပ် မိတ်ဆက်တင်ပြမှုများ။

SSR စာတမ်းများ - လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား အုပ်ချုပ်မှုပေးရေးဆိုင်ရာတွင် ခေတ်အမီဆုံးဖြစ်သည့် ခေတ်ရေစီးကြောင်းလားရာများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကျွမ်းကျင်သူများက ရေးသားကာ၊ ပြန်လည်သုံးသပ်၍ တည်းဖြတ်ထားသော ခေတ်မီအဆင့်မြင့် ဆန်းစစ်မှု။

လေ့လာရန် DCAF ၏ အရင်းအမြစ်များ - ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများအတွက် အကောင်းဆုံး လက်တွေ့လမ်းညွှန်မှုဖြစ်စေရန် ရှေးချယ်စုစည်းပေးထားသည့် ဘာသာစကားများစွာဖြင့် လက်စွဲစာအုပ်များ၊ လက်စွဲသုံးရမည့်အရာများ စုစည်းပေးထားသော toolkits စာအုပ်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်မှတ်စုများ ပါဝင်ပါသည်။

ဤအက်ပလီကေးရှင်းတွင် ရရှိနိုင်သည်များ -

- အော့ဖ်လိုင်း အပြည့်အဝအသုံးပြုနိုင်ရန် တစ်ကြိမ် download ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များ
- ပိုမိုရှင်းလင်းသောစာသားနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် zoom ချဲ့နှုတ်အတွက် စာဖတ်နည်း reading modes နှစ်ခုရှိရာ၊ နှစ်သက်ရာ ကိုရွေးချယ်နိုင်သည်
- မြန်ဆန်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး အချက်အလက်နှင့် သိုလှောင်မှုကို ပေါ့ပါးစေသော အကောင်းဆုံးချိန်ညှိထားသည့် iOS နှင့် Android စနစ်ပုံစံများ

Apple App Store သို့မဟုတ် Google Play စတိုးမှအခမဲ့ download ရယူနိုင်သည်။